

Dr. HENRYK ŻYCZYŃSKI.

TEORJA DRAMATU

SYSTEMATYCZNY WYKŁAD, OBEJMUJĄCY
ZASADY KOMPOZYCJI I TECHNIKI DRAMA-
TYCZNEJ, ORAZ CHARAKTERYSTYKĘ STY-
LÓW I GATUNKÓW POEZJI DRAMATYCZNEJ,
UZUPEŁNIONY WZORAMI KRYTYCZNEGO
ROZBIORU UTWORÓW DRAMATYCZNYCH.

CIESZYN.

NAKŁADEM KSIĘGARNI „KRESY“ W CIESZYNIE.

1922.

Treść.

Wstęp:

Str.

(Zależność teorii dramatu od estetyki. — Estetyka psychologiczna. — Sceptycyzm estetyczny. — Estetyka normatywna. — Zasadnicze cechy postawy estetycznej. — Dzieło sztuki, jako przedmiot interpretacji estetycznej. — Poetyka dawniejsza i poetyka nowoczesna. — Kryteria oceny estetycznej. — Zadania teorii dramatu. — Dzieje teorii dramatu)

3

Cz. I. Istota i elementy dramatu.

1. Istota poezji dramatycznej. (Styl dramatyczny. — Stosunek treści do formy. — Stopniowanie i kontrastowość akcji. — Obrazek sceniczny. — Widowisko. — Estetyczny charakter przeżyć, wywołanych dramatem)

17

2. Talent dramatyczny. (Stosunek obserwacji do refleksji. — Kompozycja i technika dramatyczna. — Rola wyobraźni. — Intuicja psychologiczna. — Pojęcie dramaturga)

23

3. Stosunek do epiki i liryki. (Dramat, jako sztuka syntetyczna. — Teorie niemieckie. — Rzemiosło i twórczość w dramacie. — Pokrewieństwo dramatu z nowelą)

26

4. Składowe elementy dramatu. (Akcja i charaktery. — Dramat germański i romański. — Idea w dramacie. — Idealizm i realizm. — Linja dramatyczna. — Absurd czystej sztuki. — Środowisko i tendencja)

31

Rozdział I: Akcja.

1. **Jedność akcji.** (Pogląd Arystotelesa. — Całość organiczna. — Konsekwencja. — Jedność personalna. — Prawidło potrójnej jedności. — Epizody. — Akcja złożona) 41
2. **Prawdopodobieństwo akcji.** (Prawda psychologiczna i fizyczna w dramacie. — Czyn i nastrój. — Kordjan, Hamlet, Balladyna. — Cudowność. — Przypadek. — Symbol u Szekspira i Ibsena. — Duchy na scenie. — Teorja Lessinga. — Cele i granice cudowności na scenie. — Alegorja) 46
3. **Granice i rozwój akcji.** (Pobudka. — Metoda analityczna. — Król Edyp i Sędziowie. — Ekspozycja bezpośrednia i pośrednia. — Ekspozycja zawikłana. — Ibsen. — Retrospektywne spojrzenie. — Początek, perypetja i finał. — Działanie i przeciwdziałanie. — Pięć zasadniczych momentów akcji) 52
4. **Rozkład sił walczących.** (Stosunek bohatera do przeciwnika. — Inicjatywa w walce. — Równowaga sił) 59

Rozdział II: Charaktery.

1. **Charakter rzeczywisty a kreacja dramatyczna.** (Model i kreacja. — Jedność i rozwój charakteru. — Typowość. — Rysy indywidualne. — Charakterystyka bezpośrednia i pośrednia) 65
2. **Rodzaje charakterów.** (Zestrój charakterów z całością dzieła. — Intuicja, obserwacja i lektura, jako źródła charakterów. — Nowość i figury stereotypowe. — Psychologja kobiety w dramacie. — Męskie typy kobiece) 73
3. **Środki charakterystyki.** (Kontrast. — Przydawanie plam. — Zalety i wady. — Brzydota. — Demonizm. — Refleksja) 77

Cz. III. Rozdział I: Gatunki i Systemy dramatyczne	85
Rozdział II: Tragedja.	
1. Istota tragedji	90
2. Tragizm w oświeceniu filozoficznym	96
3. Odmiany tragiki	102
4. Idea przeznaczenia	107
5. Różnice w pojmowaniu idei przeznaczenia	111
Rozdział III: Komedja.	
1. Komizm charakterów i akcji. Dowcip. Humor	116
2. Zalety artystyczne komedji	123
Rozdz. IV.: Dramat właściwy i gatunki pośrednie.	
1. Pojęcie dramatu właściwego	128
2. Rozmaitość poglądów na dramat właściwy	130
3. Dramat romantyczny i sztuka z tezą	134
Cz. IV. Technika Dramatyczna.	
1. Budowa scen i aktów. (Ekonomja czasu i miejsca. — Rodzaje scen. — Sceny zbiorowe. — Sceny główne i przejściowe. — Akt, jako organiczna całość)	143
2. Dialog. (Dramatyczność dialogu. — »Warszawianka« Wyspiańskiego. — »Irydjon«. — Charakterystyczność, Naturalność, Żywość, Nastrój)	147
3. Monolog	152
4. Technika realistyczna	157
5. Początki dramatu. (Mimus starożytny i poezja dramatyczna. — Misterja średniowieczne. — Dwoisty charakter sztuki dramatycznej, odbicie jego w dziejach dramatu i psychologiczne uzasadnienie tej różnicy)	161
Cz. V. Analiza dramatów, z punktu widzenia kompozycji i techniki.	
1. Z. Krasiński: Pierwsza część Nieboskiej Komedji	169
2. J. Słowacki: Balladyna	176
3. V. Sardou: Rodzina Benoiton	193
4. S. Wyspiański: Sędziowie	202

